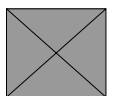

JONAS ČEPONIS:
SPALVINGAS ŽVILGSNIS Į PASAULĮ
A COLOURFUL GLANCE AT THE WORLD

Albumas / Album

Lietuvos dailininkų sąjunga / Lithuanian Artists' Association

UDK 75(474.5)(084)
Če-181

Jonas Čeponis. SPALVINGAS ŽVILGSNIS Į PASAULĮ

Sudarytoja / Compiled by
Nijolė Nevčesauskienė

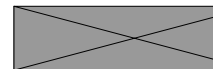
Projekto partneris / Partner

Lietuvos dailės muziejus / Lithuanian Art Museum

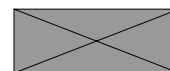

Rėmėjai / Sponsored by:

Lietuvos Respublikos kultūros ministerija / Ministry of Culture of the Lithuania

Lietuvos kultūros taryba / Lithuanian Council for Culture

Čeponių šeima / Čeponis' family
Edita Mildažytė

Viršelyje / Front cover:

Jonas Čeponis. Peizažas / Landscape. 1981

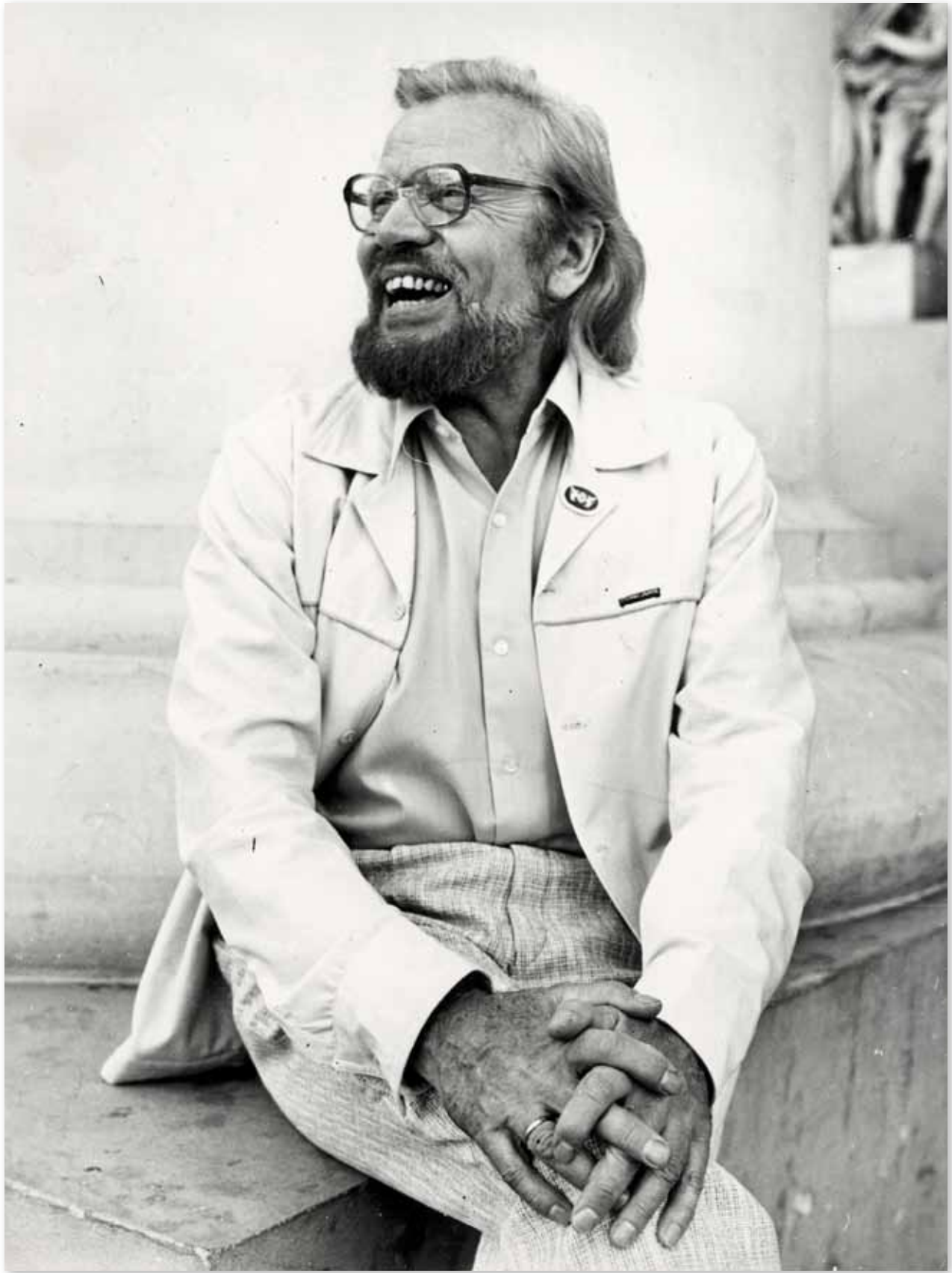
Lietuvos dailės muziejus / Lithuanian Art Museum

© Nijolė Nevčesauskienė, 2016

© Lietuvos dailininkų sąjunga, 2016

© Lietuvos dailės muziejus, 2016

ISBN 978-609-95312-6-7

Jonas Čeponis (1926–2003) yra vienas žymiausių XX a. antros pusės lietuvių dailininkų modernistų, tapęs dekoratyviu, ryškaus kolorito, žėrinčiais vitražais kontrastais ir emocijų įtaiga, kūriniais. Priklausęs pokario kūrėjų kartai, atgaivinusiai „specifinę tapybos kalbą, ja prabilęs apie egzistencines vertybes, ieškojęs nepriklausomos nuo natūros formos naujovių“¹, J. Čeponis siekė įtvirtinti arsininkų suformuotų modernizmo principų laisvę ir liaudies meno vienovę. Kūryboje dominuojantys gimtųjų Gaveikėnų, Vilniaus senamiesčio ir apylinkių peizažai, jūros motyvų, portretų, natūrmortų ir abstrakcijų kompozicijose nebuvo sentimentalių jausmų išraiškos. Tapytojas sugebėjo išreikšti savo būties pajautą, akcentuodamas kompozicinę struktūrą, dramatišku juodu kontūru paryškindamas spalvų sąskambius bei ritmus.

J. Čeponio tapyba atspindi sudėtingus XX a. antros pusės lietuvių tapytojų modernistų Antano Gudaičio, Jono Švažo kartos siekius bei pastangas atgaivinti modernios lietuvių tapybos veidą sovietinėje reglamentuojančioje realybėje. Akivaizdu, kad modernizmą pasmerkusią sistemą po atšilimo šeštame dešimtmetyje jau laisviau toleravo šios meno krypties ieškojimus. Ir nors J. Čeponio paveikslai dažnai buvo atmetami iš bendrų – „didžiųjų“ parodų dėl standartinių normų nepaisymo, „dėl kryžių ir bažnyčių“, jis šioje stagnuojančioje erdvėje turėjo galimybių atsiskleisti kaip savitas dailininkas. Ir vėliau „pavydieji, šnairuodami Jono kūrybon, stengėsi ironizuoti jį, „užmiršti“, kai buvo sudaromi leidiniai ir „istorijos“, apeiti, kaip neatitinkantį meninių „klanų“ pažiūrų ir įsitikinimų“². Atgavus Nepriklausomybę, nebuvo išleistas nė vienas platesnis J. Čeponio kūrybą pristatantis albumas ar monografija. Šį kritikos ir kompromisų laikotarpį tapytojui atlaikyti padėjo kolegų Jono Švažo, Leopoldo Surgailio, Vinco Kisarausko, Leonardo Tuleikio, Valentino Antanavičiaus, Aloyzo Stasiulevičiaus ir šeimos palaikymas, jų kūrybos pavyzdžiai.

¹ *Lietuvos dailės istorija*, Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2002, p. 342.

² Leonardas Tuleikis, „Gyvenimas tęsiasi...“, *Literatūra ir menas*, 2003 01 17., nr. 2933.

Studijoje. Dichavičienės foto

Tapyba, panašiai kaip muzika, – kalba.

Pirmausia spalvų, spalvinių kontrastų, ramių ir neramių linijų kalba.

Menas juk taurina žmogų, daro mus gilesnius, jautresnius.

Kūryba – irklavimas prieš srovę – tik paleisk irklus, ir plauksi atgal.

Paveikslai – tai mano gyvenimas. Juose stengiesi išlieti savo mintis, idėjas, nuotaikas, išgyvenimus, suteikti jiems išraiškos, formą. Tik ar visada pavyksta?

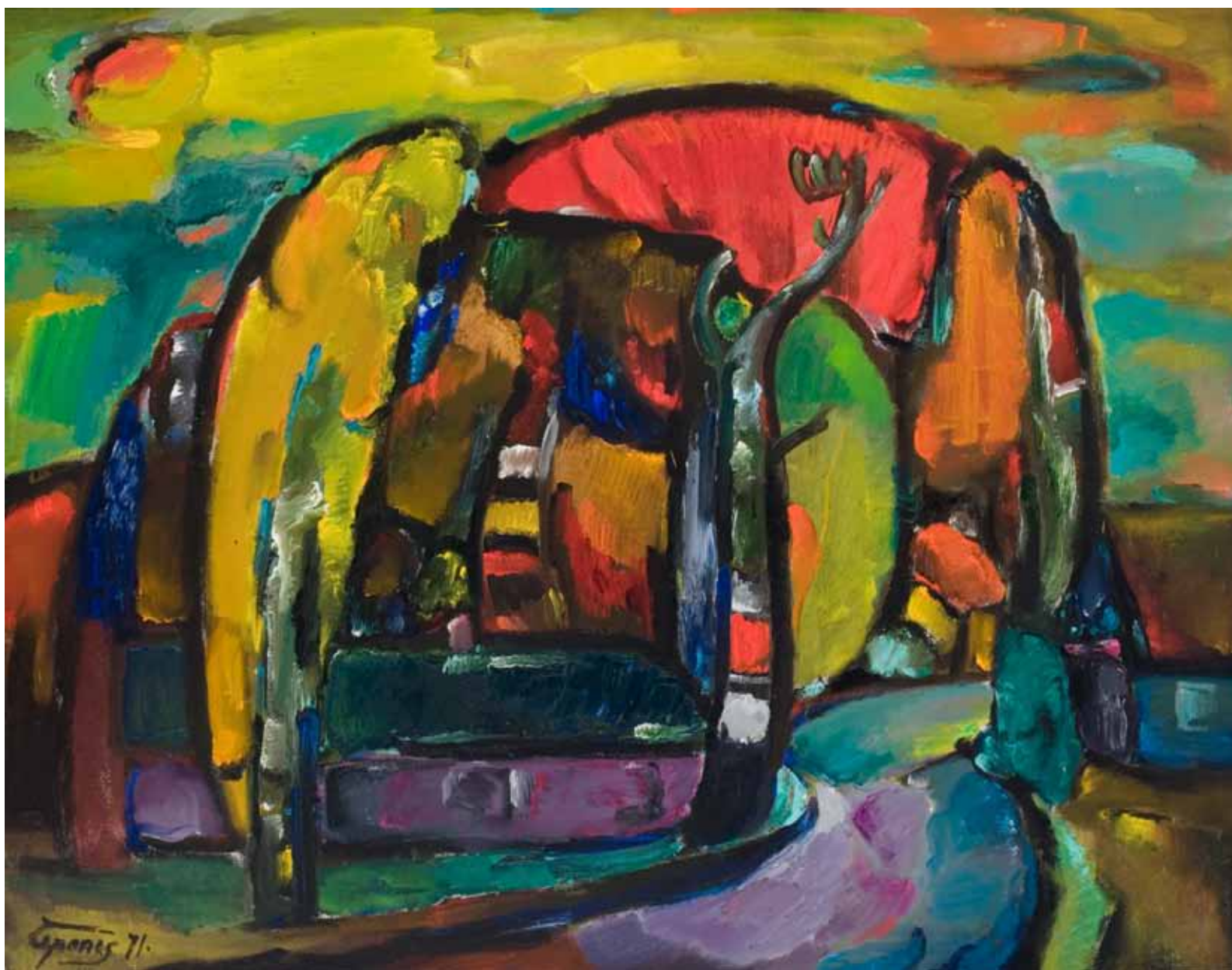
Aš nepaliksiu paveiklo ramybėje, kol matysiu, kad nors viena vieta man neskamba.

Pasinėręs į kūrybą, jaučiu nepaprastai didelį malonumą, Spalvų intensyvumas kyla iš noro save stipriai išreikšti. Reikia, kad tavo jausmai palytėtų kito jausmus.

„Sveikas protas“ – labai didelis priešas mums, dailininkams.

84.
Aukštaitija. 1986
Drobė, aliejus / oil on canvas, 103,3x103

88.
Gaveikėnų kaimas / Gaveikėnai Village. 1971
Kartonas, aliejus / Oil on cardboard, 95,5x121,8

96.
Vilniaus barokas / Vilnius Baroque. 1967.
Drobė, aliejus / Oil on canvas, 89,5x75,5

105.
Vilnius senamiestis / The Old Town of Vilnius. 1970
Kartonas, aliejus / Oil on cardboard, 84,5x95